

39. 90-60-90 or plus-size? // *Хай вей.* – 2011. –28 вересня. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://h.ua/story/340860/news_666025.html (22.09.2013).

Стаття надійшла до редакції 9.11.2013р.

Кравець Т., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ДИНАМИКА ФЕМИННЫХ СТЕРЕОТИПОВ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКОВОМ СОЗНАНИИ (НА МАТЕРИАЛЕ МАССМЕДИЙНЫХ ТЕКСТОВ)

В статье предлагается лингвосемантический анализ языковых репрезентаций современных стереотипов феминности, представленных в украинском массмедийном дискурсе. Исследованы разные способы экспликации гендерных стереотипов.

Ключевые слова: *феминность, гендерный стереотип.*

Kravets Tetiana, PhD Student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

DYNAMICS OF FEMININE STEREOTYPES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE AWARENESS (BASED ON MASS MEDIA TEXTS)

The author makes linguistic and semantic analysis of modern femininity stereotypes representations in the Ukrainian mass media discourse. Different means of gender stereotypes explication are investigated.

Keywords: *femininity, gender stereotype.*

УДК 81'25:811.111'373.43

Кравцова М.П., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ І ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ МОРФОЛОГІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ

Стаття присвячена вивченню способів утворення англійських морфологічних неологізмів. Основна увага приділяється засобам перекладу морфологічних неологізмів українською мовою на матеріалі сучасної англомовної преси.

Ключові слова: *неологізм, морфологічні неологізми, переклад з англійської на українську.*

Бурхливе ХХІ століття принесло із собою нові реалії та глобальні зміни у світі. Людство зіткнулося з інформаційними революціями, економічними перетвореннями, міжнародним тероризмом і боротьбою з ним, проблемами охорони навколишнього середовища, дискримінацією в суспільстві. Усі ці події торкнулися і мови.

Зростання кількості нових номінацій призвела до появи нової науки – неології, яка займається пошуком нових слів, їх класифікацією, аналізом причин та засобів їх утворення. Цей термін був уведений у лінгвістику французьким мовознавцем Л.Мерсьє ще в кінці ХVІІІ ст. Однією з невирішених проблем неології залишається проблема визначення терміна "неологізм" (від грецького *neos* – новий, *logos* – слово). Звідси випливає найпростіше його визначення: "будь-яке нове слово або вислів, які з'являються в мові" [5;5].

Проблемою неології займалися такі вчені, як І.В. Андрусак, Л.С. Бархударов, Р. Берчфільд, Т.М. Беляєва, Н.З. Котелова, О.Д. Мешков, С.М. Єнікєєва, Ю.О. Жлуктенко, В.І. Заботкіна, Ю.А. Зацний, К.В. Ковтун, Т.О. Пахомова, А.В. Янков та інші.

Більш активно займаються вивченням процесів збагачення англійської мови в Англії та США, але метою таких студій є здебільш практична лексикографія, укладання словників та довідників неологізмів (Р. Барнхарт, Д. Ейто, Д. Грін, С. Морт, А. Суханов, С. Таллок, С. Штейнмец), хоча час від часу видаються і книги – нариси з питань поповнення словникового складу (Р. Ледерер, В. Сефайр, А. Суханов); в США не тільки в лінгвістичних, але й у популярних журналах і навіть у газетах є постійні рубрики, присвячені неологізмам [8;7].

Актуальність дослідження зумовлена недостатньою вивченістю способів утворення і перекладу англійських морфологічних неологізмів засобами української мови в сучасному перекладознавстві, а також постійною появою нових лексичних одиниць в англійській мові, що потребують пошуків адекватних способів їх перекладу.

Мета роботи полягає у з'ясуванні способів утворення і перекладу англійських морфологічних неологізмів засобами української мови.

Новизна статті полягає в тому, що в ній зібрана і систематизована інформація з різних наукових джерел, що дало

можливість з'ясувати та виділити головні засоби утворення та перекладу морфологічних неологізмів.

Матеріалом дослідження слугував сучасний американський та британський публіцистичний дискурс, представлений уривками зі статей "The Independent", "The Telegraph", "BBC News Magazine", "The Guardian", "Newsweek", "The Boston Globe", "The Economist", "SA News", "U.S. News", "The Observer", "Chicago Tribune", "Forbes", "The New York Times".

Французький лінгвіст П. Гілберт, який присвятив більшість своїх досліджень вивченню неології і неологізмів, виділяє 4 типи неологізмів, ґрунтуючись на способі створення: фонологічні неологізми, семантичні неологізми, запозичення, синтагматичні неологізми, які створюються шляхом комбінації існуючих у мові знаків (словотворення) [6; 31].

Щодо способів творення неологізмів, то О.О. Селіванова називає креацію, деривацію різних типів (морфологічну і неморфологічну), калькування, запозичення, актуалізацію застарілих слів або одиниць різних терміносистем, жаргонів, аргю і т.ін. [11; 415].

З точки зору способу творення В.І. Заботкіна ділить неологізми на фонологічні, запозичення, семантичні і синтаксичні [6; 57].

Треба зазначити, що морфологічні неологізми створені за моделями і за допомогою морфем, які вже існують в мовній системі. Тому тут виділяють кілька груп. Різні вчені пропонують різні способи творення морфологічних неологізмів.

У своїх роботах з неології Ю.А. Зацний, досліджуючи шляхи і способи поповнення вокабуляру англійської мови також звертає увагу на такі способи збагачення словникового складу мови як афіксація, словоскладання, злиття (бленди або телескопія), запозичення тощо [7; 54].

Наприклад, Заботкіна В.І. вважає, що афіксація, аббревіація, телескопія, словоскладання та конверсія залишаються основними способами створення морфологічних неологізмів [6; 66].

У свою чергу, Гармаш О.Л. виокремлює тільки афіксацію (edubabble, geekerati, hackergate); деафіксацію (nastify – denastify); і елементоскладання (Eurocrat) як способи творення морфологічних неологізмів. Телескопію (workaholic=work+alcoholic; docudrama=documentary+drama); словоскладання (coffee-spitter, salad dodger, chewable liquor) дослідниця відносить до лексичних способів словотворення; аббревіацію (EBRD – European Bank for

Reconstruction and Development, CD – compact disc) до графічних способів формотворення [3; 8].

Зробивши огляд доступних класифікацій неологізмів і проаналізувавши їх, ми зіставили власну класифікацію. Згідно з нашою класифікацією, за способом творення неологізми поділяються на фонологічні, семантичні, запозичення, комбіновані і синтаксичні, які, у свою чергу, поділяються на морфологічні та фразеологічні типи. Морфологічні неологізми далі можна поділити на афіксальні (суфіксальні і префіксальні), словоскладання, конверсію, скорочення.

Афіксація – це утворення нових слів за допомогою суфіксів і префіксів. Афіксалізація лексичних одиниць є складним і послідовним процесом перетворення синтаксично вільної, самостійної лексеми на зв'язаний, позбавлений комунікативної самостійності, словотворчий формант. Першим кроком у процесі афіксалізації лексеми слід вважати її входження до складу композитів [4;20].

Дослідження словотвору показали високу словотворчу активність афіксації (префіксів і суфіксів). Серед найбільш "активних" суфіксів виділяють: *-ability –able, –ac, –acy, –ance, –ant, –ative, –ed, –ee, –er/or, –ing, –ion, –ional, –ish, –ism, –ist, –ization, –ify, –ize, –nik* та багато інших.

Також позначається висока вербокративна активність нових суфіксів: *-athon, –gate, –friendly, –aholic, –abuse, –crat, –cracy, –erati, –free, –led, –nomics, –preneur, –savvy, –speak, –something, –style, –tainment, –watcher, –wise, –mania, –phile* [4;19].

Префіксальних новоутворень не так багато, хоча кількість префіксів перевищує кількість суфіксів. Серед префіксів переважають одиниці латинського походження: *a(n)-, aero-, agri-, anti-, audio-, extra-, flexi-, poli-, porno-* та ін.

Серед найбільш продуктивних префіксів слід відзначити: *anti-, de-, des-, non-, post-, pre-, ne-, sub-, super-, pro-, hyper-, post-, mini-, maxi-, eco-, mega-*.

Також чисельні вербокративні префікси: *bio-, cyber-, Euro-, info-, near-, once-, petro-, tele-, techno-, giga-, nano-, ne-* [4;20].

У сучасній англійській мові можна виявити велику групу службових вербоформантів, утворених шляхом афіксалізації лексичних одиниць, що "породили" багато десятків і сотень неологізмів: *-abuse* (alcohol-abuse, child-abuse, drug-abuse); *-aid* (live-aid, sport-aid); *-compatible* (downward-compatible); *-based*

(community – based); **-free** (GE-free); **-intensive** (calorie-intensive); **-line** (AIDSline, childline) [4;21].

Адекватність перекладу префіксальних неологізмів значною мірою залежить від правильного визначення префікса та знання узагальненого значення лексичної одиниці, до якої цей префікс приєднаний. Такі префікси, як частина новоутворення, можуть транскрибуватись, перекладатись, або пояснюватись.

*Two small companies recognized for tropical **forest-friendly** approaches* (Mongabay News, Dec. 18, 2012). – Дві маленькі компанії відомі своєю **толерантною** політикою щодо тропічних лісів. **Forest-friendly** – морфологічний неологізм, утворений шляхом афіксації (до іменника додаємо словотворчий елемент **-friendly**). Спосіб перекладу – описовий.

*So it must be time for the knee-jerk liberals to announce again that **Reaganomics** doesn't work* (Chicago Tribune, Jan. 31, 1986). – Прийшов час передбачуваним лібералам заявити, що **політика президента Рєгана** неефективна. **Reaganomics** – морфологічний неологізм, утворений шляхом афіксації (Proper name + -nomics). Спосіб перекладу – описовий.

• **emoji**, п. (з японської е "зображення + мої "лист") : маленьке цифрове зображення, щоб передати емоції при електронній переписці. *"Anyone using an older model iPhone or Android already had the option of texting with **Emojis**"* (The New Yorker, Oct. 16, 2012). – Власники попередніх моделей iPhone або Android вже могли використовувати маленькі цифрові зображення, вже влаштовані в ці пристрої, для передачі емоцій при електронній переписці.

• **selfie**, п. (self+ie): фотографія, яку людина робить за допомогою смартфона або вебкамери і викладає в соціальні мережі. *"Pope Francis has broken protocol once again, appearing with a puzzled look on his face in a '**selfie**' photo taken with a group of teenagers visiting the Vatican"* (Deccan Chronicle, Aug. 31, 2013). – Папа Франциск знову порушив правила дипломатичного етикету, сфотографувавшись із групою підлітків, які відвідували Ватикан, на їхній смартфон. Світлина з децю здивованим Папою була викладена в соціальні мережі.

• **unlike**: зняти позначку "подобається" із чиєїсь сторінки в соціальній мережі; **blondie**, from blonde + -ie: 1) блондин, -ка; 2) маленьке тістечко квадратної форми у білій глазурі, зазвичай зі смаком ірису або ванілі (The Guardian, Aug. 28, 2013).

Наступним не менш активним способом утворення неологізмів є **словоскладання**. Складним словом називається об'єднання двох або, рідше, трьох основ, яке функціонує як одне ціле і яке виділяють у складі пропозиції як особливу лексичну одиницю через її цільнооформленість. Тобто складання частин слова може залежати від семантичних, графічних, морфологічних або фонетичних чинників, або тих і інших.

Наведемо найбільш уживані моделі творення морфологічних складних неологізмів:

1)N+N

Hackerspace: місце, де люди, які цікавляться інформаційними технологіями, можуть працювати над проектами, обмінюватися досвідом, ідеями, обладнанням та знаннями. *"So on a recent night he could be found at MakerBar, a **hacker space** in an old factory in Hoboken, N.J."* (The New York Times, May 1, 2013). – *Останнім часом він став постійним відвідувачем MakerBar, старої фабрики в Хобокені (штат Нью-Джерсі), де збиралися хакери.*

Street food: їжа, яка готується і продається на вулиці чи в громадських місцях для негайного споживання; **food baby**: унаслідок переїдання живіт випинається, наче у вагітної жінки (The Guardian, Aug. 28, 2013).

2)A+N

Digital detox: проміжок часу, протягом якого людина утримується від використання електронних пристроїв (телефонів або комп'ютерів), що дає змогу зосередитися на "справжньому" спілкуванні. *"The former Facebook chief marketing officer said it was time for a **digital detox**, arguing that people need to understand that while "the phone is an amazing tool... we own our devices, they don't own us"* (Wired, July 16, 2013). – *Попередній директор маркетингового відділу Facebook заявила, що треба утримуватися від постійного користування телефонами і комп'ютерами. Час людям зрозуміти, що хоча "телефон – це незамінний винахід, не можна ставати його рабами".*

Double denim: стиль одягу, коли джинсова куртка одягається разом із джинсами або джинсовою спідницею чи шортами, часто вважається несмаком. *"The fear of **double denim** is not entirely irrational"* (The Guardian, March 17, 2010). – *Недарма джинсова куртка одягнута разом із джинсами або джинсовою спідницею вважається несмаком.*

Geek chic: одяг, зовнішність або культура, пов'язані із прихильниками комп'ютерних технологій, що вважається стильним і модним (The Guardian, Aug. 28, 2013).

2) **N+ A: buzzworthy:** зацікавлений у громадськості за допомогою ЗМІ або пліток (Forbes, Jun. 9, 2013).

3) **Pron.+N: me time:** час, який людина витрачає на себе, можливість розслабитися і відновити сили (Forbes, Jun. 9, 2013).

Складні слова відіграють важливу роль в утворенні неологізмів у різних сферах. Вони є компактними за формою і місткими за змістом, здатними економно й усебічно відобразити ознаки, характеристики та якості різних об'єктів дійсності.

Абревіатура – це процес творення одиниць вторинної номінації, який пов'язаний зі зміною структури вихідного найменування і приводить до появи нового структурного варіанта вихідної номінативної одиниці.

За способами утворення абревіацій поділяють на прості, складні та ініціальні.

Прості абревіатури утворюються шляхом відкидання кінцевого або початкового складів основи:

apols (informal): *apologies*; **grats** (informal): *congratulations*; **guac:** *guacamole*; **vom** (informal): *(be) sick; vomit* (The Guardian, Aug. 28, 2013).

Складні абревіатури (складноскорочені слова) утворюються за допомогою абревіації та словоскладання:

altmode – зміна режиму клавіатури натисканням комбінації клавіш *Alt-Shift*; **comfile** – файл з розширенням *"com"*;

Скорочення, що складаються з початкових букв слів та основ, або лише початкових букв слів, називаються **ініціальними абревіатурами**:

MOOC (massive open online course): безкоштовний навчальний курс он-лайн доступний кожному. *"But over the last few years, a new, more ambitious variant known as a MOOC – massive open online course – has challenged traditional assumptions of what an online course can be"*(The New York Times, Sep. 25, 2013). – *За останні кілька років новий, претензійніший проект MOOC змінив уявлення людей про те, якими повинні бути відкриті он-лайн курси.*

BYOD (bring your own device): поширена практика, яка дозволяє працівникам компанії використовувати власні комп'ютери, телефони та інші пристрої для роботи. *"Author Joanie Wexler makes five great arguments for going against the BYOD tide, including*

enjoying economies of scale, increasing cost control, and improving security" (Forbes, Oct. 16, 2013). – Авторка, Джоані Веклер, наводить 5 вагомих доказів проти поширеної практики користування власним комп'ютером на робочому місці: переваги економії, зумовленої підвищенням ефективності від збільшення масштабу виробництва, кращий контроль цін і вищий рівень безпеки.

FOMO (fear of missing out): страх пропустити важливі події висвітлені на різних вебсайтах. *"FoMo is the fear that everyone else is having more fun, more excitement and more rewarding, anecdote-worthy experiences than you* (The Telegraph, May 16, 2013). – **ФОМО** – це страх сучасної молоді, що всі інші веселіше і краще проводять час, отримуючи більше позитивних вражень.

TL:DR (*too long didn't read*): використовується як відповідь на довге повідомлення; **A/W** (*autumn/winter*): позначає дизайнерські осінні та весняні колекції; **LDR** (*long-distance relationship*): стосунки на відстані (The Guardian, Aug. 28, 2013).

Прикладом аббревіації можуть слугувати лексичні одиниці, у створенні яких беруть участь аббревіатурні елементи та цифрові знаки (омофони слів). Так оформлюються деякі терміни, наприклад: B2B2C=business-to-business-to-consumer; B2B= business-to-business; B2C= business-to-consumer; P2P=peer-to-peer/person-to-person [4; 19].

In terms of content marketing, B2C marketers have found success with blogs written specifically to appeal to consumers who may be interested in unique products (Brafton, Oct. 12, 2011). – Якщо виходити з точки зору контент маркетингу (відділ маркетингу, спрямований на вдосконалення словесних і текстових контактів), продавці, які працюють у електронній торгівлі за схемою **"бізнес – споживач"** стрімко збільшують прибутки за допомогою блогів, які націлені на покупців, зацікавлених у рідкісних товарах.

Отже, аббревіація значною мірою розширює дериваційні можливості лексики, і в цьому її цінність. Відмова від використання аббревіатур привела б до непомірного розростання текстів.

Матеріали словників нової лексики періодичної преси підтверджують висновок вчених про активізацію **телескопічного словотворення** (злиття, спрощення), тобто коли нова одиниця будується з частин (уламків) двох слів або з одного повного і частини другого слова: infomercial (information + commercial);

animatronics (animation+electronics), teleputer (television+computer), dramedy (drama+comedy) [8;87].

Поширеною в останній час була різновидність телескопії, коли нова одиниця створюється з двох слів, у яких кінець першого слова графічно і фонетично (або тільки в одному з цих аспектів) збігається з початком другого слова: net+etiquette=netiquette, select+electorate= selectorate, swell+elegant=swellegant [8; 87-88].

*English or **Hinglish** – which will India choose?* (BBC News Magazine, Nov. 27, 2012) – *Яку мову оберуть жителі Індії – англійську чи **суміш англійської мови чи хінді**?* **Hinglish** – морфологічний неологізм утворений шляхом телескопії (Hinglish= Hindi +English). Спосіб перекладу – описовий .

*The United Nations Foundation's Aaron Sherinian (a friend and client), an organizer of the Social Good Summit, has been promoting the term (and concept) **philanthroteen***(Forbes, June 9, 2013). – *Ейерон Шерініан, друг і клієнт Фонду ООН, виступаючи у ролі організатора Саміту громадських цінностей, пропагує новий термін та ідею, які позначають нове покоління 14-18- річних, які беруть активну участь у благодійності і у вирішенні глобальних проблем.* **Philanthroteen** – морфологічний неологізм, утворений шляхом телескопії (philanthrope+teen). Спосіб перекладу – описовий.

Phablet (phone + tablet) – смартфон великого розміру, щось середнє між телефоном і планшетом. *"BlackBerry has confirmed earlier rumours that it was flirting with building a **phablet** and quietly taken the wraps off its biggest phone yet"*(TechCrunch, Sep. 18, 2013). – *Фірма BlackBerry підтвердила попередні чутки по своїй плані випустити щось середнє між телефоном і планшетом і презентувала нову збільшену модель телефону.*

Flatform, (flat+platform): *черевики на плоскій, високій платформі*; **jorts**, (Jeans+shorts): *джинсові шорти* (The Guardian, Aug. 28, 2013).

Babymoon n. (baby+honeymoon): *романтична відпустка, у яку їдуть майбутні батьки перед народженням дитини. Також це відпустка для реабілітації породіллі.* *"Time to give the **'babymoon'** back to exhausted postnatal mothers"* (The Telegraph, Jan. 8, 2013). – *Треба надати виснаженим породіллям післяпологову відпустку.*

Дослідники телескопії зазначають її поширення в багатьох європейських мовах і вважають, що вона перетворюється в цих умовах у словотворчу універсалію внаслідок "тенденції до універсалізації та раціоналізації".

Конверсію вважають одним із основних способів словотворення в сучасній англійській мові. Це надзвичайно продуктивний спосіб поповнення лексичного складу будь-якої мови новими словами. Конверсія існує в багатьох мовах, але саме в англійській мові вона набула широкого розповсюдження, що пояснюють збігом звукової форми іменників і дієслів через втрату закінчень [12; 14].

Конверсія – процес формування нових слів засобами переміщення їх з одного морфологічного класу до іншого без будь-яких змін, це безафіксальний спосіб творення слів.

Найпоширеніші моделі утворення неологізмів за допомогою конверсії:

N – V – head – to head (голова – очолювати); a sign – to sign (знак, підписувати). Іноді такі дієслова можуть бути відсутніми у словниках. Під час перекладу в окремих випадках доводиться застосовувати контекстуальні заміни чи описовий переклад.

to butterfly – прогулюватися безцільно по місту;

to summit – приймати участь в зустрічі на вищому рівні обмеженої сфери політики;

Adj – N – private – a private (приватний, особистий – рядовий); principal – a principal (головний, основний – директор, начальник).

Також конверсія може утворюватися від прикметників, що вживаються лише в однині, уживаються збірні іменники множини: sweet (солодкий) → sweets (солодощі); empty (порожній, пустий) → empties (порожняк); від прислівників why (чому?) та wherefore (з якої причини?) утворено іменники whys та wherefores.

N – Adj – a stone – stony (камінь – кам'яний); wood – wooden (дерево, деревина – дерев'яний);

V – N – to cut – a cut (різати – поріз); to look – a look (дивитися – погляд); to walk – a walk (ходити – прогулянка); to burn – a burn (горіти – опік);

Adj – V – dry – to dry (сухий – сушитися, сохнути); warm – to warm (теплий, зігритий – гріти(ся)); thin – to thin (худий, тонкий – худнути) [2; 38-40].

Питання способів перекладу англійських неологізмів посідає чільне місце у сучасному перекладознавстві.

У процесі перекладу слова зазвичай виділяють два етапи: 1) з'ясування значення слова в контексті; 2) передача цього значення засобами ПМ. У випадку перекладу неологізмів перший етап грає вирішальну роль, а другий є тільки технічним питанням, але і його слід вирішити за допомогою методів, найбільш характерних для ПМ [1; 45].

Переклад будь-якого типу тексту потребує перекладацьких трансформацій. **Перекладацькі трансформації** – це способи перекладу, якими може користуватися перекладач під час перекладу різних оригіналів у тих випадках, коли відсутня словникова відповідність і не може бути використана в умовах контексту. Залежно від характеру одиниць ВМ, перекладацькі трансформації поділяються на **лексичні** (транскрибування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція)) і **граматичні** (дослівний переклад, поділ речення, поєднання речень, граматичні заміни). Крім того, існують також **комплексні лексико-граматичні трансформації**, коли перетворення або торкаються одночасно лексичних і граматичних одиниць оригіналу, або є міжрівневими. До них належать – антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) і компенсація [10; 24].

Саме для перекладу морфологічних неологізмів найчастіше використовуються такі способи перекладу: підбір аналога (еквівалента); транскрипція і транслітерація; калькування; описовий переклад; пряме включення.

Еквівалент – це постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквівалент в українській мові, грають важливу роль у перекладі. Тому необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент в українській мові. Для цього слід постійно доповнювати свою базу термінів-еквівалентів. Наприклад: keyboard – клавіатура, mode – режим, bar – панель.

Переклад скорочень передбачає використання у мові перекладу абрєвіатури-відповідника, що вже існує, або його створення (у випадку авторських скорочень). Слід зазначити, що в мові перекладу скорочення може бути побудованим за тією ж моделлю, що й у мові оригіналу (наприклад, MPS "main propulsion system" – ГРУ "головна русійна установка"), або за іншою моделлю (наприклад, brstg pwd "bursting powder" – ВР "вибухова речовина"). Такі скорочення зазвичай зафіксовані у словниках скорочень [9; 449].

Переклад безеквівалентної лексики, тобто таких слів, які позначають предмети, процеси та явища, які не мають еквівалентів на певному етапі розвитку мови, викликає значні труднощі. Як приклад безеквівалентної лексики можуть бути: trolley – стіл на коліщатах; syncom – геостационарний супутник зв'язку. Тому розглянемо способи перекладу безеквівалентних неологізмів:

Транскрипція і транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою букв

ПМ. У транскрипції відтворюється звукова форма іншомовного слова. Найчастіше цей прийом застосовуються під час перекладу термінів і власних назв: імен, прізвищ, географічних назв, назв організацій тощо. Наприклад, "юзер" (від user – користувач). У транслітерації передається графічна форма (буквенний склад) слова. Поширеним способом у сучасній перекладацькій практиці є транскрипція зі збереженням деяких елементів транслітерації. Оскільки фонетична і графічна системи мов значно відрізняються одна від одної, передача форми ВМ на мову перекладу дещо умовна і неточна: *absurdist* – *абсурдист* (*автор добутку абсурду*); *kleptocracy* – *клетократія* (*злочинська еліта*) [10; 165].

Отже, спосіб транслітерації або транскрипції слід використовувати якнайобережніше, адже саме він призводить до втрати цінності слова в ПМ.

Калькування – це спосіб перекладу, що полягає в заміні складників частин, морфем чи слів (у випадку стійких словосполучень) одиниці оригіналу їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Суть калькування полягає у створенні нового слова чи стійкого словосполучення в ПМ, яке наслідує структуру лексичної одиниці в ВМ. Саме такими настановами керується перекладач, коли перекладає *superpower* – "наддержава", "супердержава", *mass culture* як "масова культура", *green revolution* як "зелена революція".

Нерідко в процесі перекладу транскрипція і калькування використовуються одночасно, наприклад: *transnational* – *транснаціональний*, *petrodollar* – *нафтодолар*, *miniskirt* – *міні-спідниця* [10; 173].

Експлікація або **описовий переклад** – це лексико-граматична трансформація, коли лексична одиниця ВМ замінюється словосполученням, яке пояснює її значення, тобто дає більш-менш повне пояснення чи визначення цього значення в ПМ. Недоліком описового перекладу є його багатослівність [10; 184].

California carjacking spree leaves four dead, including gunman (NBC News, Feb. 19, 2013). – *У Каліфорнії розваги з викраданням автомобіля закінчилися смертю трьох жертв і самого злочинця.* **Carjacking** – морфологічний неологізм, утворений за допомогою афіксації (додаємо суфікс -jack). Спосіб перекладу – описовий.

Останнім часом для передачі неологізмів застосовується також **прийом прямого включення**, який представляє собою використання оригінального написання англійського слова у тексті. Найчастіше на сторінках періодичної преси можна зустріти слова,

що складаються з двох частин: англійської, зі збереженням оригінального написання, і української: web-сторінка, on-line-доступ та ін. Іноді скорочення супроводжується пояснювальним загальним словом: MP3, WMA – MP3 чи WMA формат; Bluetooth – технологія Bluetooth.

Отже, існує чимало способів для перекладу неологізмів. Але все-одно це нелегка справа, яка потребує багатьох зусиль.

Таким чином, проаналізувавши наукові джерела, ми виявили, що головними способами утворення морфологічних неологізмів є афіксація, словоскладання, абрєвіація, телескопія, конверсія. Основними методами перекладу морфологічних неологізмів є підбір еквівалента, транслітерація, транскрипція, калька, описовий переклад, пряме включення. Найбільш активним способом творення нових слів є афіксація і словоскладання. Найуживанішим способом перекладу виявився описовий метод.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1) *Бархударов Л. С.* Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С.Бархударов. – М.: Междунар. отношения, 1975. – 240 с.

2) *Верба Л. Г.* Порівняльна лексикологія англійської та української мов: посіб. для переклад. від-нь вузів / Л.Г. Верба. – Вінниця : Нова кн., 2003. – 153 с.

3) *Гармаш О. Л.* Система словотвору англійської мови та інноваційні процеси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / О. Л. Гармаш. – Запоріжжя, 2005. – 22 с.

4) *Єнікієва С. М.* Система словотвору сучасної англійської мови: синергетичний аспект (на матеріалі новоутворень кінця ХХ – початку ХХІ століть): автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04 / С. М. Єнікієва. - Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2011. – 32с.

5) *Жлуктенко Ю. А., Березинский В. П., Борисенко И. И.* и др. Английские неологизмы / Жлуктенко Ю.А., Березинский В.П., Борисенко И.И. и др. – Київ.: Наук. думка, 1983. – 172 с.

6) *Заботкина В. И.* Новая лексика современного английского языка: учеб. пособ. для ин-тов и фак-тов иностр. яз. / В.И.Заботкина.- М.: Высшая школа, 1989.- 126 с.

7) *Зацный Ю. А.* Новая общественно-политическая лексика и фразеология английского языка / Ю. А. Зацный, В. Н. Бутов. – Запорожье: ЗГУ, 2000. – 200с.

8) *Зацний Ю. А.* Розвиток словникового складу сучасної англійської мови / Ю. А. Зацний. – Запоріжжя : Вид-во Запорізького держ. ун-ту, 1998. – 430 с.

9) *Карабан В. І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лекс., термінолог. та жанрово-стиліст. проблеми/ В. І. Карабан. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 564 с.

10) *Комиссаров, В. Н.* Теория перевода (лингвистические аспекты) Текст. : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комиссаров // М.: Высшая школа, 1990. 253с.

11) *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.

12) *Смирницкий А. И.* По поводу конверсии в английском языке / А. И. Смирницкий // Иностр. яз. в шк. –1953. – № 3. – С. 12–24.

13) http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Natural/nvvnv/filolog_mov/2011_6_2/R2/Tataran.pdf

Стаття надійшла до редакції 28.10.13

Кравцова М.П., студ.,
Институт филологии КУНУ имени Тараса Шевченко

ОСОБЕННОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ И ПЕРЕВОДА АНГЛИЙСКИХ МОРФОЛОГИЧЕСКИХ НЕОЛОГИЗМОВ

Статья посвящена изучению способов образования морфологических неологизмов. Основное внимание уделяется средствам перевода морфологических неологизмов на украинский язык в современных периодических изданиях.

Ключевые слова: *неологизм, морфологические неологизмы, перевод с английского на украинский.*

Kravtsova M.P., stud.,
Institute of Philology Taras Shevchenko University of Kyiv

THE PECULIARITIES OF FORMATION AND TRANSLATION OF ENGLISH MORPHOLOGICAL NEOLOGISMS

The article focuses on ways of forming of English morphological neologisms. The attention is drawn to the means of rendering morphological neologisms into the Ukrainian language in mass media.

Key words: *neologism, morphological neologisms, translation from English into Ukraine.*